

work is a specific and complicated part of composition. Quite often, the title of plays is directly related to its main creative unit that is a backbone factor. The purpose of the article – explore the features headers plays by John Tobilevych and trace how the author looking for optimal title of the play. It is known that for various reasons the oppression of censorship, alterations dramas own creative research Tobilevych had to change the titles of their plays. On the basis of variations titles we have traced how changing perception option, works like shifting aspects of one problem to another, from one to another hero like changing understanding the main idea. Notable in article covers the theoretical part of the poetics of titles in drama. This research study is important and promising, because the headlines of plays by Ivan Tobilevych before are not become the subject of some research. The results of research will not only expanding the understanding of compositional harmony and optimal organization Tobilevych's dramatic works, but some serve as the basis for further research in this direction.

**Key words:** poetics, titles, Ivan Tobilevych, dramatic art, optimal organization, factor of forming system.

УДК 821. 161.2.09.«1923/1925»

*Антоніна Радько*

## **ДО ІСТОРІЇ СТВОРЕННЯ ПЕРШОГО ПОВНОГО ЗІБРАННЯ ТВОРІВ ЛЕСІ УКРАЇНКИ (1923–1925 РР.)**

Йдеться про історію першого багатотомного видання творів Лесі Українки 1923–1925 рр.: організацію роботи, укладання, композиційну будову томів тощо. На підставі родинного листування Косачів та інших матеріалів, використаних у статті, вирізнено роль К. Квітки, Б. Якубського і М. Зерова.

**Ключові слова:** зібрання творів, текст, том, видання, видавництво, текстологія.

**Постановка наукової проблеми та її значення.** Інтенсивність критичного осмислення творчості Лесі Українки у 20-х роках ХХ ст. значно гальмувалася браком самих текстів, адже «без попереднього текстологічного обстеження літературної пам'ятки дуже ризиковано робити загальнолітературознавчі висновки» [5, с. 8]. Перші збірки поезій «На крилах пісень» (1892), «Думи і мрії» (1899) та інші твори Лесі Українки, що видавалися переважно у Львові та Чернівцях, стали, по суті, недоступними для широкого кола читачів, інколи навіть для

фахівців. Це завжди турбувало письменницю, не раз у своїх листах до сестри вона піднімала цю проблему: «кожен “пророк” таки найбільше домагається “слави в отчизні своїй і серед родини своєї”, може, саме тому, що цього найтрудніше осягти» [11, с. 375]. Тільки в жовтні 1904 р. в Києві вийшла її збірка «На крилах пісень». Ще за життя Лесі Українки здійснювалася спроба повного видання творів. Це видання «Дзвону» 1911 р., про яке письменниця з обуренням згадує в листі з Єгипту (12, 13 березня 1913 р.) до мами: «Що ж до видавництва (не журналу) “Дзвін”, то я знаю тільки представника сеї фірми Лаврова, а кого він ще собою “представляє”, то вже не моє діло, бо я за всіма тими “пайщиками” не уганяюся та й ганятись не збираюсь. Коли ж Лавров не може відповідати за цю фірму, то нехай так і скаже, і тоді “залишм се питання” про видання II тому раз назавжди, не я його й зняла, до речі. А то – з поводу I тому – умову писав Лавров (і то – пам’ятаєш? – після якої гри в піжмурки!), – а прийшлося платити – виринули звідкись “пайщики”, що не внесли паїв, коли треба, і почалася волокита на цілісінський рік, мої “монологи”, короткі й неясні “репліки” мені, і все те мало вигляд якогось ніби жебрання чи напластування з мого боку, а з боку видавництва – не то жертви, не то ласки. Тепер чи не думають почати се все *da capo*? Так я на се не згодна, не у гнів їм» [11, с. 443–444]. Перший том «Творів» містив окремі драми й оповідання: «Вавілонський полон», «На руїнах», «Три хвилини», «В дому роботи, в країні неволі», «Йоганна, жінка Хусова», «Над морем», «Приязнь», «Розмова».

Уже по смерті вийшло видання «Друкаря» 1918 р., де зреалізувався також лише перший том творів, до якого ввійшли три драми: «Кассандра», «У пущі», «Камінний господар», без вступної статті, приміток, текстологічного опрацювання. Вихід цього тому М. Зеров означив дуже вчасним, адже «нема бо сумніву, що для Л. Українки читач уже народився... Український з походженням і московський з виховання інтелігент масами починає звертатись до українського слова, звертається до української літератури, знаходить в ній інтересні проблеми і оригінальне часом трактування світових сюжетів» [4, с. 1349–1351]. 1914 р. окремим виданням опубліковано «Лісову пісню» та «Поезії» (подавалася коротка біографія письменниці), а 1917-го – «Народні мелодії з голосу Лесі Українки. Ч. I і II. Записав і упорядив Климент Квітка». 1918 р., до п’ятої річниці смерті Лесі Українки, у Катеринославі окремими виданнями опубліковано «Бояриню» і «Стародавню історію східних народів». 1920 р. в Києві з передмовою П. Филипови-

ча вийшли «Поєми» («Давня казка», «Одно слово», «Віла-посестра», «Ізольда Білорука»). З листа К. Квітки до Олени Пчілки, що зберігається у фонді № 28 за № 774 (без дати), довідуємося, що після проекту «Друкаря», були пропозиції щодо видання творів Лесі Українки, зокрема і від С. Єфремова. Однак цього та інших проектів К. Квітка не підтримав, «бо Єфремов, мабуть, марудив би і не видав, бо він з головою тепер встряг у політику і нічого не видає» [3]. Отже, творчість Лесі Українки на початку 20-х років ХХ ст. перебувала поза межами активного культурного й літературного життя.

Першою серйозною спробою зібрати, опрацювати й видати літературну спадщину письменниці стало видання її творів у семи томах.

**Мета статті** – відтворити історію видання творів Лесі Українки 1923–1925 рр., адже вивчення й опрацювання досвіду роботи над цим семитомником є однією зі складових засад персональної текстології письменниці.

**Аналіз досліджень цієї проблеми.** Персональну текстологію Лесі Українки та зазначене видання досліджено у працях А. Аврахова, Н. Вишневської, Г. Гаджилової, М. Деркач, Л. Мірошніченко, В. Савчук, Л. Скупейка, О. Ставицького, Т. Третяченко.

**Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження.** Видання творів Лесі Українки здійснило впродовж 1923–1925 рр. видавництво «Книгоспілка» (Всеукраїнське кооперативне книговидавниче і книготорговельне товариство «Книгоспілка»), приурочивши його до десятиріччя від дня смерті письменниці. Це видавництво, разом із такими установами, як «Рух» та «Держвидав», вважалися флагманами видавничої галузі. До правління «Книгоспілки» входили професор Харківського інституту народного господарства, колишній голова Вукоспілки В. Целтаріус, журналіст і завідувач відділу друку при ЦК КП(б)У, лідер спілки письменників «Плуг» С. Пилипенко, а також відомий книгознавець-практик М. Агуф. До співпраці на господарській договірній основі в «Книгоспілку» були залучені кращі літературно-критичні сили: О. Бургардт, О. Гермайзе, М. Доленго, Ол. Дорошкевич, М. Зеров, М. Йогансен, Ю. Меженко, В. Підмогильний, П. Филипович, Г. Хоткевич, Б. Якубський та ін. Тому, відповідно, видавництво мало прихильність і довіру своїх клієнтів. Саме 1923 р., після закриття більшовицькою владою, «Книгоспілка» відновила свою діяльність, але з

центром уже в Харкові, а в Києві та Одесі діяли її філії. «Книгоспілку зареєстровано 21 листопада 1922 р. як між кооперативний центр, фундатором якого стали всі найбільші в Україні об'єднання кооператорів [6, с. 39]. Це видавництво спеціалізувалося на книжках для масового читача. А тому її керівництво (філію у Києві очолював М. Кочеровський, а редактором був С. Титаренко) передбачило широкий спектр діяльності, зокрема видання серій: бібліотека для всіх, бібліотека історичної повісті та роману, бібліотека колгоспної молоді, сільського господарства, українських класиків, шкільної молоді, критика і теорія літератури, літературна бібліотека, на морях і суходолах, нове красне письменство, робоча бібліотека педагога, російські класики, сучасна грузинська література, театральна бібліотека, а також академічні видання творів українських письменників, серед них і Лесі Українки.

У вступній статті «Од видавництва», уміщеній в першому томі семитомника, автори зазначали: «“Книгоспілка” поставила собі завдання видати, нарешті, твори Л. Українки, принаймні найголовніші, ті, що здобули вже визнання класичних творів. Бажання дати видання приступне позбавило його можливості зробити його науково-повним; та ще й не прийшов час для повного, наукового видання творів Л. Українки: рукописи її ще не всі зібрані й вивчені, вони чекають ще пильної наукової праці» [12, с. V].

Безпосередню участь у підготовці видання (як редактор, упорядник, автор приміток і «меценат» (відмовився від своєї частки гонорару за редакторство)) брав Климент Квітка. Ніхто краще від нього, Олени Пчілки та Ольги Косач-Кривинюк не знав настійних вимог письменниці до друкарського набору текстів, до художнього оформлення видань власних творів. Проживаючи в Києві (Косачі на той час мешкали в Могилеві-Подільському), опікуючись спадщиною Лесі Українки, К. Квітка звертався за порадами, консультаціями до близької родини й отримав беззаперечні права щодо видання, використання рукописів тощо. Про участь К. Квітки, окремі моменти історії видання творів письменниці свідчать родинні листи, зокрема з епістолярної спадщини Олени Пчілки, К. Квітки, О. Косач-Кривинюк, де йдеться про друкування творів дочки, дружини й сестри. Родина небезпідставно вважала, що без К. Квітки ніхто не зможе «довести до ума» це видання: «наші всі охваляють Ваше поступування, то і я [Олена Пчілка. – *А. Р.*], звичайно, цілком пристаю на те» [7, с. 183]. «Вже й

так тільки дякуючи Вашій праці і невсипущій напосідливості, – писала Ізидора своєму швагрові, – твори Лесі побачать світ у повнім і доладнім змісті» [7, с. 240]; «...чи давати рукописи, чи ні – то знов скажу і од себе, і од Дори, що як ти зважиш і як зробиш, так з тим і ми згодимося і ніколи нічого не будемо мати проти того і не вважаємо, що ти зробив зле. Тобі видніше, як краще зробити... наша думка така, що рукописи слід дати, бо тії крутії все одно друкуватимуть, тільки й того, що надрукують гірше, бо з непоправлених друкованих текстів та ще й якусь неустойку стягнуть за те, що рукописів не дали» [7, с. 239–240].

Отже, до роботи над виданням творів Лесі Українки 1923–1925 рр. були залучені кращі редактори, коментатори, критики: М. Зеров (науковий координатор), Б. Якубський, П. Филипович, Я. Мамонтов, Г. Голоскевич [6, с. 59]. Пильний контроль за виданням і його редакцією здійснив К. Квітка. Крім того, він підготував тексти і примітки «(анонімно)» [8, с. 326] до третього, четвертого та п'ятого томів, а «перевірку рукописів до цих томів зроблено Г. Голоскевичем» [12, с. VI].

«План видання, – зазначалося у вступній статті до тому, – такий: т. I – лірика, т. II – поеми й переклади віршовані, т. т. III, IV та V – драми, т. VI – прозові художні твори» [12, с. VI]. Отже, спочатку було заплановано лише шість томів. Сьомий том – проза (хоча, крім прозових творів, подавалися драми, статті, фольклористичний матеріал та ін.) – сформувався вже у процесі зібрання і видання матеріалу. Розпочали роботу із драматичної спадщини Лесі Українки.

Таким чином, у першому номері часопису «Червоний шлях» 1923 р. сповіщається, що «Книгоспілка» розпочала видання повного збірника творів Лесі Українки, і на той момент «вийшов з друку том III» [10, с. 260–261], а незабаром планується друк IV тому. У листопаді «Бібліологічні вісті» повідомляють про вихід трьох томів творів Лесі Українки, що містять усі драми письменниці [9, с. 62]. Цього ж року Б. Якубський опублікував інформацію-рецензію «До долі творів Лесі Українки» [13], у якій фіксується вихід третього й четвертого томів семитомника. Пройшовши потужну текстологічну школу В. Перетца (де ніхто не минав праці на «чорному дворі науки», у дослідженнях відштовхувалися передусім від джерел, уміли працювати над сирим матеріалом, уникали зосередженості на розв'язанні часткових питань без осмислення загального їх значення, вивчали евристику, опис рукописів, видання, критику текстів, типи помилок, прийоми критики тексту, датування пам'ятки і визначення її автора тощо), дослідник

обґрунтовує необхідність наукового підходу до видання та формулює його основні текстологічні принципи. У цьому аспекті Б. Якубський демонструє достатньо чітку позицію. На його думку, до першочергових завдань належить збирання біографічних і рукописних матеріалів, виявлення всіх першопублікацій і передруків, уміщених у маловідомих часописах та альманахах, старанне вивчення автографів, варіантів і редакцій текстів, відновлення цензурних і технічних пропусків, звірка та встановлення основного тексту тощо. Важливо також, що розміщення творів третього й четвертого томів здійснено в хронологічному (власне, жанрово-хронологічному) порядку, за його словами, як «єдиному можливому з наукового погляду», та вміщено «надзвичайно змістовні примітки», що торкаються хронології творів та історії їх написання.

Про зацікавлення К. Квітки творчістю Б. Якубського – філолога «молодої генерації» – є свідчення в листі до Олени Пчілки, в якому автор сповіщає про надсилання для ознайомлення його декількох праць [1].

Отже, попередні праці Б. Якубського і ґрунтовний, науковий підхід до видання творів Лесі Українки, висвітлений у статті «Червоного шляху», викликають довіру в К. Квітки, і він залучає молодого філолога до роботи над семитомником. Адже самому йому було складно цим займатися (К. Квітка в той час утілював інші свої проекти: працював над збірником М. Лисенка; залагоджував видавничі справи Олени Пчілки; їздив у фольклористичні експедиції; наприкінці 1923 р. збирався в подорож до Америки тощо), тому він підшукує професійних і чесних науковців, щоб не лишити цю справу «напризволяще».

І справді, як ми вже зазначали вище, до роботи беруться фахівці. Хоча не обійшлося і без певних оказій. Найперше, прочитавши критично-біографічний нарис М. Зерова, розміщений у першому томі, Олена Пчілка висловлює своє занепокоєння К. Квітці: «Взагалі, думаю, що Зеров немало прикрого вмістив у свою передмову. Перше всього Лесю в його, мабуть, вийшла червона, як кумач. А се неправда. Взагалі, прямолінійне малювання всякого письменника – не до речі, а, говорю, про Лесю тим паче, занадто це зложиста натура й авторка, щоб її можна було малювати прямими лініями, або натягати її натуру й творчість на якийсь свій копил. Тим паче, що Зеров не зна[в] Лесю особисто. Це теж багато значить. Не варто було доручать йому передмову. Краще було б, якби Ви самі були написали передмову, хоч най-

коротшу» [7, с. 188–190, 239–240]. К. Квітка погоджується із зауваженнями Олени Пчілки, свої роз'яснення подає у листі: «я встиг зробити кілька істотних поправок у [нерозбірливо. – *А. Р.*] цьому томові статті Зерова, власне в її критичній частині; поправки в біографічній частині я встиг зробити перед виїздом, і Зеров виправивши, вже не давав мені остатньої редакції, а пустив аркуш у друк; через те і в другій редакції зосталася неясність, від якої у читача лишиться вражіння, що в “Лісовій пісні” відбилася природа Звягеля. І в початку критичної частини, що був пустив в машину [...] до мого повороту в Київ, не можна вже було поправити» [2]. І знову в наступному листі: «Що ж до статті Зерова, то вона вийшла в цілому пристойна. Сам Зеров чоловік аполітичний; щодо літератури, то він не “брюзжит” на нові революційні, а попросту кривляцькі напрями, водить компанію з новаторами, охоче буває на їх зібраннях, але сам пише прегарні вірші в класичнім дусі» [8, с. 329]. На щастя, припущення Олени Пчілки щодо М. Зерова не справдилися, К. Квітка й надалі співпрацює з науковцем, хоч застереження про «прямолінійне малювання» творчості Лесі Українки, на наш погляд, не втратило актуальності й донині.

К. Квітка надзвичайно вболівав за уважне, по-науковому вибагливе ставлення до публікації текстів письменниці. По можливості завжди переглядав, корегував матеріал, перш ніж публікувати: «Позавчора я здав видавництву 1-ий том (лірика), переглянувши його після редакції Б. Якубського і поправивши деякі *casus'и*» [8, с. 326–327]. Слід сказати, що в цьому сенсі заслугу К. Квітки важко переоцінити: він стояв біля витоків української текстології загалом і персональної текстології Лесі Українки зокрема, щоправда, ніколи не претендував на лаври слави й керувався в роботі радше почуттям внутрішнього обов'язку та наукової доцільності.

По-друге, не завжди «добросовісно» на початку працював і Б. Якубський, який відіграв значну роль у підготовці цього видання і як редактор та упорядник першого, другого, шостого та сьомого томів: «т.т. I, II та VI виходять за редакцією та з примітками Б. Якубського» [12, с. VI], і як текстолог, хоча лише сьомий том містить пряме свідчення про його редакторство й авторство приміток. Ідеться знову про роботу над першим томом: «В неповноті I тому Лесиних творів буде винен не Зеров, а Якубський, втім, видавництво обіщало дати вірші з “Молодої України” в додатку. Якубському видавництво доручило вишукати вірші з усіх видань, а Зерову написати вступну

статтю. Якубський справді полінувався не тільки пошукати «Молоду Україну», а навіть уважно прочитати мого листа» [8, с. 329].

Та все ж довіра К. Квітки до науковців була виправдана: вони відповідально й професійно виконали свою роботу, винесли «нарешті твори Лесі Українки зі сторінок забутих часописів» [13, с. 293] і запропонували їх читачеві.

Отже, готуючи видання творів Лесі Українки в семи томах, упорядники використали жанрово-хронологічний принцип, оскільки вважали його єдиним можливим із наукового погляду. У випадках, коли Леся Українка працювала над твором упродовж тривалого періоду, декількох років, редактори датують твір роком початку праці над ним, адже це, на думку Б. Якубського, «зв'язує нас з замислом поета й краще дає змогу зрозуміти послідовну еволюцію творчих замислів» [13, с. 297]. Лірику подають за останніми прижиттєвими редакціями, за публікаціями посмертними. Прижиттєві редакції супроводжуються невеликими примітками, що інформують про перше видання твору й подають декілька відомих його варіантів. Саме цьому книгоспілчанському виданню ми завдячуємо появою декількох першодруків. Це поезія «Дим» (друкувалася вперше з рукопису, що належав С. О. Єфремову); 5-та дія драми «Руфін і Прісцилла», яку Леся Українка вилучила з першопублікації в «Літературно-науковому вістнику» 1911 р., а вперше повністю за чистовим автографом представлена саме в четвертому томі цього видання, а не в другому томі п'ятитомного видання 1951 р., як зазначено у 12-томному виданні творів Лесі Українки 1975–1979 рр. Опубліковано також епілог до «Кассандри», проти публікації якого виступала письменниця і хотіла вилучити його з наступного видання. Редактори друкують цей епілог, вважаючи, що він дає змогу краще «уявити собі певний замисел і повну композицію одного з видатних творів Лесі Українки» [13, с. 298].

Цікавим є останній сьомий том, що містить бібліографічний показник творів Лесі Українки та літературу про письменницю з 80-ти позицій, яка поділяється на дві частини: найбільш важливі (праці І. Франка, М. Євшана, Д. Донцова та ін.) і менш важливі статті, рецензії та замітки.

**Висновки та перспективи подальшого дослідження.** Видання творів Лесі Українки у семи томах 1923–1925 рр. стало помітним явищем у літературному та культурному житті, «коштовним і своєчасним подарунком нашому громадянству з приводу десятилітнього



ювілею смерти їх автора» [13, с. 298]. У ньому вперше зібрано в такому обсязі творчий доробок Лесі Українки, що супроводжується змістовними примітками. За свідченням сучасників, воно надзвичайно швидко розійшлося, «вже 1926 року було цілком розпродане» [14, с. 303]. Це перше багатотомне видання творів Лесі Українки дало чималий і серйозний матеріал для подальшого вивчення творчої спадщини письменниці, сформувало засади персональної текстології та заклало основу наступних видань її творів.

### *Джерела та література*

1. Відділ рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, ф. 28, од. зб. 756.
2. Відділ рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, ф. 28, од. зб. 760.
3. Відділ рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, ф. 28, од. зб. 774.
4. Зеров М. Леся Українка. З нагоди нового видання творів / Микола Зеров // Книгарь. – 1919. – Ч. 21 (трав.). – С. 1349–1360.
5. Коцюбинська М. Кризь магічний кристал тексту / Михайлина Коцюбинська // Мірошниченко Л. Леся Українка. Життя і тексти / Лариса Мірошниченко ; передм. Михайлини Коцюбинської. – К. : Смолоскип, 2011. – С. 7–16.
6. Левчук О. М. Книгоспілка: Становлення кооперативного книговидання в Україні / О. М. Левчук. – К. : Наук. думка, 2000. – 160 с.
7. Листи так довго йдуть... : Знадоби архіву Лесі Українки в Слов'янській бібліотеці у Празі / упорядкув., передм. та прим. Світлани Кочерги ; післямова Оксани Сліпущко. – Нью-Йорк : Видання Союзу Українок Америки, 2002. – 208 с.
8. Лист К. Квітки до В. Гнатюка від 9 грудня 1923 р. // Леся Українка. Документи і матеріали 1871–1970. – К. : Наук. думка, 1971. – 487 с.
9. Повідомлення про підготовку «Книгоспілкою» видання творів Лесі Українки // Бібліологічні вісті. – 1923. – № 3. – С. 62.
10. Повне видання творів Лесі Українки у виданні «Книгоспілки» // Червоний шлях. – 1923. – № 1. – С. 260–261.
11. Українка Леся. Листи / Леся Українка // Українка Леся. Збір. тв. У 12 т. Т. 12. – К. : Наук. думка, 1978. – 694 с.
12. Українка Леся. Твори / Леся Українка // Українка Леся. Збір. тв. У 7 т. Т. 1. – К. : Книгоспілка, 1924.
13. Якубський Б. В. До долі творів Лесі Українки / Б. В. Якубський // Червоний шлях. – 1923. – № 2. – С. 292–298.
14. Якубський Б. Спадщина Лесі Українки / Б. В. Якубський // Творчий шлях Лесі Українки : біогр. матеріали : зб. ст. / вст. ст. Л. Скупейка ; упорядкув. та прим. А. Радько. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – С. 302–317.

**Радько Антонина. К истории создания первого полного собрания произведений Леси Украинки (1923–1925 гг.).** В статье говорится об истории первого многотомного издания произведений Леси Украинки 1923–1925 гг.: организации работы, составлении, композиционном строении томов и т. п. Освещена деятельность издательства «Книгоспілка» этого периода, в частности его редакторов и комментаторов: К. Квитки, Н. Зерова, Б. Якубского, П. Филиповича, Я. Мамонтова, Г. Голоскевича. На основании семейной переписки Косачей и других материалов, использованных в статье, выделена роль К. Квитки, Б. Якубского и Н. Зерова. Обращено внимание на методы и приемы работы редакторов с текстами, среди опубликованных произведений выделены первопечатные тексты. Подчеркнута важность выхода этого собрания произведений, поскольку оно дало большой и серьезный материал для дальнейшего изучения творческого наследия Леси Украинки, сформировало основы персональной текстологии и заложило основу последующих изданий ее произведений.

**Ключевые слова:** собрание произведений, текст, том, издание, издательство, текстология.

**Rad'ko Antonina. From the History of Creation of Lesya Ukrainka's First Complete Works (1923–1925).** The article deals with the history of the first multivolume publication of Lesya Ukrainka's works during 1923–1925: organization of work, styling, composite structure of volumes and so on. Activity of publishing house "Knyhospilka" during this period is presented as well as activities of editors and commentators: K. Kvitka, M. Zerov, B. Yakubskuy, P. Fylypovych, J. Mamontov and G. Holoskevych. The role of K. Kvitka, B. Yakubskuy and M. Zerov is pointed out based on the family correspondence the Kosach and other materials used in the article. The methods and techniques for working with text editors are paid attention to, original printings are marked among the published works. The importance of the release of this collection of essays is emphasized because it gave a great and significant material for further study of Lesya Ukrainka's creative heritage, formed textual principles of personal and laid the foundation for subsequent editions of her works.

**Key words:** collected works, text, volume, edition, publishing house, textology.

УДК 821.163.41'06-31.09

*Наталія Резніченко*

## **ЖАНРОВО-ТЕМАТИЧНЕ РОЗМАЇТТЯ ТВОРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

У статті досліджено різноманітні з жанрового й тематичного погляду художні твори Лесі Українки для дітей, які сприяють справі їх виховання й